

האם התנ"ך מצביע על ישוע?

שתים עשרה נבואות מרכזיות
שמגלות את תוכנית אלוהים

דיוויד בריקנר

"האם התנ"ך מצביע על ישוע?" ספר זה מציג כמה נבואות תנ"כיות מרכזיות ומגיע למסקנה שמפתיעה רבים. הוא כתוב בסגנון ברור ומגלה את הרמזים שאלוהים השאיר בדברו למה שהוא עושה בעולמנו השבור והפגוע.

דארל ל' בוק, יושב ראש, Cultural Engagement Hendricks Center, פרופסור בכיר לחקר הברית החדשה

אם אתה אוהב את העם היהודי ואת תוכנית אלוהים למענו ולמען כל בני האדם, תיהנה מאוד לקרוא את הספר הנפלא הזה מאת דיוויד בריקנר. הוא לוקח שנים עשרה נבואות מרכזיות בתנ"ך, מסביר כיצד הן התגשמו בחייו של ישוע ועושה עבודה נפלאה. אומנם יש אנשים שטוענים שהנבואות האלה מורכבות או מסובכות, אבל דיוויד בריקנר מפליא להסביר אותן בבהירות שקל להבין. אינני יכול להפריז בערכו של ספר זה. זהו אוצר לקריאה ואוצר שצריך לשתף בו את הזולת.

בריאן יוז, מנהיג קהילת Grace Bible church בבוזמן שבמינסוטה ומחבר הספר
Romans 8:28 and Jesus's Teaching on the Last Days

"האם התנ"ך מצביע על ישוע?" השאלה הזאת היא אחת השאלות החוזרות ונשנות של בני עמנו, במיוחד בתקופות שהאנטישמיות זוקפת את ראשה המכוער. יחד עם זאת, בתקופות האלה בני עמנו מגלים לעיתים קרובות שהחברים הטובים ביותר שאפשר לסמוך עליהם הם אלה שמאמינים בכתבי הקודש ומוצאים בהם את הבסיס לאמונתם הודות למשיח. בימינו אפשר לראות בבידור רב יותר שהאהבה הזאת בקרב הנוצרים היא מתנה שאלוהים מרעיף באופן על-טבעי על אלה שמוקירים את דברו ומבינים את מקומו של עם ישראל בתוכנית הישועה של אלוהים. לכן חשוב במיוחד שמי שבאמת אוהב את העם היהודי, ידע איך להציג את אהבת אלוהים בישוע המשיח באופן נגיש ולא זר לבני עמנו. דוד מייטיב לענות על השאלה שהיא הכותרת של ספר זה, למען קהל הקוראים היהודי והלא יהודי כאחד.

שמואל סמדג'ה, קבוצת שר-אל, בעלים ונשיא

ספרו של דיוויד בריקנר מרתק מאוד! הקריאה בו מאפשרת לקרוא לחצות את מרחבי המקום והזמן ולפגוש את משה ואת הנביאים מקדם, שסימנו את הדרך לביאת המשיח זמן רב לפני שזה הופיע. בריקנר שוזר במיומנות רבה במחקרו בתנ"ך את הסיפורים של יהודים רבים בני זמננו שמצאו תקווה חיה בין דפיו: את תקוות ישראל.

פלורנט ורק, יושב ראש הוועד האירופאי של "יהודים למען ישוע" ומנהל בכיר ב-Encompass World Partners

אני שמחה מאוד להמליץ על ספרו העדכני של דיוויד בריקנר, "האם התנ"ך מצביע על ישוע?" הספר הזה הוא ספר חובה לכל מי שרוצה בכל מאודו לבשר ליהודים את בשורת המשיח ולכל מי שמחפש את האמת לגבי ישוע, הגואל שאלוהים הבטיח.

מרק מ' יברו, נשיא ופרופסור לפרשנות הכתובים, Dallas Theological Seminary. מחבר
הספר How to Read the Bible Like a Seminary Professor

ישוע מתגלה מתורת משה ועד הנביאים ותהילים. דיוויד משכיל לקחת שנים עשרה נבואות משלושת החלקים האלה בתנ"ך כדי להמחיש שאי אפשר לנתק את התנ"ך מהברית החדשה. הספר הזה יזכיר לך שישוע בא וישוב כדי "שיתקיים כל הכתוב". מי ייתן שתגלה איך התנ"ך מצביע כבר מראשיתו על ישוע ושליבך יתמלא בעידוד, בציפייה ובשמחה.

ג'נט פרשל, מנחת תוכנית אירוח אמריקנית

הספר הזה מציג דיון קל לקריאה על המשיח בתנ"ך מפיו של יהודי שבילה עשרות שנים במחשבה על הנושא. הספר הזה מומלץ מאוד לקורא שחושב לראשונה על שאלת המשיח בתנ"ך ולמי שחושב עליה כבר שנים רבות.

סת' פוסטל, מרצה במכללה הישראלית למקרא בנתניה

בספר "האם התנ"ך מצביע על ישוע?" דיוויד בריקנר פותח את התנ"ך כדי לעזור לכולנו לראות בו את ישוע מנצח – בתורה, בנביאים ובכתובים. אם יש לך ספק שהתנ"ך באמת מצביע על ישוע, הספר הזה יכול לענות על כל ספק והסתייגות.

ריי אורטלונד, Renewal Ministries, נשוויל, טנסי

הספר של דיוויד בריקנר "האם התנ"ך מצביע על ישוע?" מציג בפני הקורא בחינה מעוררת מחשבה של נבואות מרכזיות ואת התובנות הנובעות מהן. בריקנר כותב בגובה העיניים ובהקשר, ומזמין את הקורא להתעמק בנבואות בעצמו. לכל מי שמבקש להבהיר את הנושא הזה, קולו המשכנע של בריקנר מגיע בזמן הנכון ואין לו תחליף. הספר "האם התנ"ך מצביע על ישוע?" מציג את המחויבות ארוכת הימים של בריקנר ללמוד את הנבואות האלה ואת התוצאה שהיא הניבה, משאב חיוני לאנשים שמחפשים את האמת ולמאמינים כאחד.

דומיניק ס' הרננדז, עוזר לפרופסור לתנ"ך וללימודים שמיים

Talbot School of Theology, אוניברסיטת ביולה

העובדה שישוע הוא המשיח היא נושא המעורר אי הבנה רבה בעולם היהודי (והלא יהודי). דיוויד בריקנר כותב בנימה נעימה ואישית ובסגנון שיחה יהודית אותנטית, ומסביר לקוראיו, גם היהודים וגם הגויים, איך ישוע מתאים לתיאורים של המשיח המובטח. בה בעת הוא גם מבהיר את הבשורה היטב. הספר מתחיל בתיאור מלא חיים של תחיית המשיח ואחר כך עובר דרך התנ"ך ומסביר את הפסוקים המדברים על המשיח, על דמותו ועל מעשיו. הספר הזה הוא קריאה מרגשת, ואני מאמין שהוא ישפיע מאוד על כל מי שיקרא אותו, בין שהוא מאמין בישוע ובין שלא.

ארו צורף, נשיא One for Israel. מחבר מאמרים וספרים, ביניהם Reading Moses, seeing

Jesus: How the Torah Fulfills its Goal in Yeshua

האם התנ"ך מצביע על ישוע?

שתיים עשרה נבואות מרכזיות
שמגלות את תוכנית אלוהים

דיוויד בריקנר

Does The Jewish Bible Point to Jesus?

12 Key Prophecies that Unfold God's Plans

© 2024 by David Brickner

תרגום: מרים גבעוני
עריכה: מונה פלד
גרפיקה: סטיב דיויס

© 2025. כל הזכויות למהדורה העברית שמורות להוצאת הגפן
www.ha-gefen.org.il

אין להעתיק, לשכפל, לצלם, להקליט, לשכתב, לאחסן במאגר מידע או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו בשום צורה או בשום אמצעי – אלקטרוני, אופטי או מכני, ללא אישור מראש ובכתב מהוצאת הגפן.

כל המובאות מהברית החדשה לקוחות מהתרגום החדש של הברית החדשה.
© כל הזכויות לתרגום החדש של הברית החדשה שמורות לחברה לכתבי הקודש בישראל.

נדפס בישראל

מסת"ב 1-79-7046-965-978 ISBN

ספר זה מוקדש להורי, אבי ולאה בריקנר,
שאהבתם לאלוהים ולדברו הניחה את היסודות
וסיפקה את ההשראה למסע הרוחני שלי.

תוכן העניינים

8	קיצורי שמות ספרי התנ"ך והברית החדשה
9	הקדמה
11	מבוא: לב פתוח, אפשרויות פתוחות
15	חלק א: רמזים בתורה על המשיח
17	פרק א: למה משיח?
25	פרק ב: צא לדרך... וזכה לברכה!
33	פרק ג: בן השבט
41	פרק ד: משה רבנו
47	חלק ב: רמזים למשיח בנביאים
49	פרק ה: מהו הנס שקשה ביותר להאמין בו?
57	פרק ו: עניין גדול מעיירה קטנה
65	פרק ז: חידת הנבואה החסרה
75	פרק ח: רמז קדום למשהו חדש
83	חלק ג: רמזים למשיח בכתובים
85	פרק ט: המלך המשיח, בן אלוהים
95	פרק י: תקווה מעבר לקבר
105	פרק יא: העיקר שאמרנו
113	פרק יב: המשיח הוא הגדול ביותר בכל הזמנים
121	נספח א: עוד סיפורים על אנשים שאלוהים פתח את ליבם
133	נספח ב: תאופניות: התגלויות של אלוהים
143	נספח ג: רמזים מטרימים: בבואות של המשיח בתנ"ך
155	תודות
157	הערות

קיצורי שמות ספרי התנ"ך והברית החדשה

הברית החדשה

התנ"ך

מתי	מתי	ברא'	בראשית
מרק'	מרקוס	שמות	שמות
לוקס	לוקס	ויק'	ויקרא
יוח'	יוחנן	במד'	במדבר
מה"ש	מעשי השליחים	דבר'	דברים
רומ'	אל הרומים	יהו'	יהושע
קור"א	הראשונה אל הקורинתים	שופ'	שופטים
קור"ב	השנייה אל הקורинתים	שמ"א	שמואל א
גלט'	אל הגלטים	שמ"ב	שמואל ב
אפס'	אל האפסים	מל"א	מלכים א
פיל'	אל הפיליפים	מל"ב	מלכים ב
קול'	אל הקולוסים	ישע'	ישעיה
תסל"א	הראשונה אל התסלוניקים	ירמ'	ירמיה
תסל"ב	השנייה אל התסלוניקים	יחז'	יחזקאל
טימ"א	הראשונה אל טימותיאוס	הושע	הושע
טימ"ב	השנייה אל טימותיאוס	יואל	יואל
טיט'	אל טיטוס	עמוס	עמוס
פילמו'	אל פילימון	עוב'	עובדיה
עבר'	אל העברים	יונה	יונה
יעקב	איגרת יעקב	מיכה	מיכה
פטר"א	איגרת פטרוס הראשונה	נחום	נחום
פטר"ב	איגרת פטרוס השנייה	חבק'	חבקוק
יוח"א	איגרת יוחנן הראשונה	צפנ'	צפניה
יוח"ב	איגרת יוחנן השנייה	חגי	חגי
יוח"ג	איגרת יוחנן השלישית	זכר'	זכריה
יהודה	איגרת יהודה	מלא'	מלאכי
התג'	ההתגלות	תהי'	תהילים
		משלי	משלי
		איוב	איוב
		שה"ש	שיר השירים
		רות	רות
		איכה	איכה
		קהל'	קהלת
		אסתר	אסתר
		דני'	דניאל
		עזרא	עזרא
		נחמ'	נחמיה
		דה"א	דברי הימים א
		דה"ב	דברי הימים ב

הקדמה

שאל השליח, אחד היהודים למען ישוע מהמאה הראשונה, נהג לבקר בבתי הכנסת בשבת ולהסביר לאנשים על סמך הכתובים את הדבר הזה: "ישוע זה שאני מכריז לכם – הוא המשיח" (מה"ש יז 1–3). על סמך אילו כתובים טען שאל שישוע הוא המשיח? על סמך אותם כתובים שישוע עצמו דיבר עליהם: התנ"ך.

עיון בכתבי הקודש היה ועדיין הדרך שבה יהודים וגויים מבינים מיהו ישוע ומה משמעותו לגביהם באופן אישי. ללא התנ"ך אין לנו שום בסיס שעליו נוכל להסתמך כדי להבין למה אלוהים הבטיח משיח, שלא לדבר על מה שהמשיח נועד להגשים. גם לא היינו יודעים את הפרטים הרבים שבאמצעותם יכולים היהודים (וכל אדם אחר) לזהות את המשיח. במילים אחרות, התנ"ך הוא ההקשר שאלוהים נתן לתקווה למשיח, והוא מספק את הקריטריונים הדרושים כדי לבחון כל מי שטוען (כשם שישוע טען) שהוא מגשים את התקווה הזאת.

אחד הגורמים המכריעים בכל מחשבה רצינית על ישוע הוא ההקשר, וזה בדיוק מה שהספר הזה מספק. בין שאתה מנסה להחליט במה להאמין לגבי ישוע ובין שאתה מקווה להעמיק את האמונה שכבר יש לך בו ולשתף בה אחרים, נצל את ההזדמנות הזאת ללמוד על חייו, על מותו ועל תחייתו

מתוך ההקשר המשכנע ביותר: הנבואות שנכתבו מאות שנים לפני שהוא התהלך עלי אדמות.

בספר "האם התנ"ך מצביע על ישוע?", דיוויד מגלה את התקווה למשיח בכל חלק של התנ"ך. הוא גם מפרש את הכתובים וגם מספק הקשר היסטורי, דקויות מקראיות, המחשות וסיפורים אישיים על אנשים שנענו לנבואות האלה. הוא איננו מניח שקוראיו שותפים לדעותיו וגם איננו לוחץ עליהם לחשוב כמוהו אלא מעודד אותם להרהר במה שייתכן שהכתובים אומרים.

אני מודה שלדברי השבח שלי על הספר הזה יש ממד אישי. גם אני מאמין יהודי בישוע ומחויב לעזור לבני עמי לחשוב על ישוע מזווית ראייה תנ"כית. המחויבות הזאת משכה אותי לארגון "יהודים למען ישוע", כשם שמשכה גם את דיוויד. הייתי חבר בוועד המנהלים של הארגון במשך שנים רבות ולמדתי להכיר את דיוויד היטב, במיוחד בזמן שכיהן כיושב ראש הארגון מספטמבר 1995 ועד יוני 2024. אנחנו ממשיכים לפעול יחד שכן דיוויד מכהן כיום כיושב ראש הוועד.

גם דיוויד וגם אני זכינו לספר לאלפי אנשים מה כתבי הקודש מלמדים על תוכנית אלוהים לרפא את העולם השבור הזה. דיוויד עשה זאת באמצעות ארגון "יהודים למען ישוע", ואילו אני הייתי רועה קהילה בכיר במשך יותר מחמישים שנה. פעמים רבות הזמנתי את דיוויד ללמד בקהילה. תמיד הייתי בטוח שהוא ילמד את התובנות שלו מהכתובים – תובנות משנות חיים – באופן מרתק ודינמי, ובה בעת יישאר נאמן לטקסט. גם אתה יכול להיות בטוח שזה מה שהוא עושה בספר הזה. קרא אותו ואלוהים יברך אותך.

לון סולומון

רועה בכיר אמריטוס בקהילת McLean Bible Church, מקלין, וירג'יניה.

נשיא ומייסד ארגון Lon Solomon Ministries

לב פתוח, אפשרויות פתוחות

אלן, מוזיקאית יהודייה, האזינה לקונצרט שבו הושמעה היצירה "משיח" מאת הנדל, ולהפתעתה התרגשה מאוד. היא רצתה מאוד לשוחח על החוויה עם לורה ברון, יהודייה מאמינה בישוע.

"את חייבת לשמוע את 'משיח' של הנדל", אמרה אלן ללורה. "לדעתי זה ימצא חן בעינייך כי זה עוסק בישוע ומבוסס על הברית החדשה".
לורה חייכה. "ומה אם אגיד לך שיותר ממחצית מהמילים ביצירה לקוחות מהתנ"ך?"

"אבל הן בטח מהברית החדשה. אני יודעת שהיצירה עוסקת בישוע. היא מאוד מדויקת ומפורטת".

"נכון, היצירה באמת עוסקת בישוע, וחלק מהמילים הן באמת מהברית החדשה. אבל היצירה 'משיח' של הנדל כוללת קטעים רבים יותר מהתנ"ך מאשר מהברית החדשה, כולל ישעיה ז', ישעיה נג', תהילים ב', תהילים כב ועוד רבים!"

לורה עברה איתה על חלק מהקטעים, ואלן נדהמה. לא זו בלבד שמעולם לא עלה על דעתה שהתנ"ך מצביע על ישוע, אלא גם הנבואות על דמותו של המשיח ועל מעשיו, הדהימו אותה. התגובה של אלן הייתה מובנת.... ודי נפוצה.¹

אפילו התלמידים הראשונים של ישוע, אלה שהתהלכו איתו בדרכים במשך שלוש שנים, התקשו להבין את זהותו ואת שליחותו. תאר לעצמך איך היית מרגיש אילו היית תלמידו וחברו. שמעת אותו מלמד, ראית את הניסים שהוא חולל וכעת אתה מחכה בקוצר רוח לראות אותו מביס את הרומים ומקים את מלכותו. במקום זה אתה צופה בו מת, מוצא להורג בידי אותם חיילים ממש שציפית שהוא ינצח. איזו סיבה בעולם יכולה להיות לך להקדיש את שארית ימיך לקרוא לאנשים להאמין בו? לא היית עושה זאת, וגם התלמידים לא היו עושה זאת, אלמלא קרה משהו שישנה את התמונה.

רגע מכונן לתלמידים הראשונים של ישוע

החדר האפלולי והצר לא נועד לאנשים רבים כל כך, אבל האוויר לא היה מחניק אלא מחושמל בעירוב של פחד ופליאה. מבעד לאור העמוד היה אפשר לראות התכנסות של גברים בעיקר, מזוקנים ולבושים כותנות. איש לא ידע מה פשר השמועות על אנשים שטענו שהם ראו את ישוע שלושה ימים לאחר שנצלב. אבל משהו עמד להתרחש. הם הרגישו את זה. ופתאום קטעו קריאות תדהמה את הציפייה והדממה.

הוא הופיע יש מאין. הגברים נדחקו סביבו, מלאי פליאה למראה סימני המסמרים בידיו וברגליו – אבל מבוהלים. האם הוא רוח? ואז הוא שאל: "האם יש לכם פה איזה אוכל?" הם נתנו לו פיסה של דג צלוי, והוא אכל אותה לעיניהם. רוח אינה עושה מעשים כאלה. אולי אפילו נשארו כמה עצמות על הצלחת, אבל הראיות היו מוחצות. ישוע חי ואמיתי ועומד בקרבם! הם צפו בו מת על הצלב הרומי רק ימים ספורים קודם לכן. הם ידעו

היכן הוא נקבר – בקברו של איש עשיר בשם יוסף. הם שמעו שהקבר ריק... חלק מהם הלכו לראות זאת במו עיניהם. וכעת ישוע עצמו עומד לפניכם חי, והעולם כבר לא יהיה כשם שהיה. איך זה קרה ומה משמעות הדברים? הם עמדו לגלות את התשובות.

”הוסיף [ישוע] ואמר להם: 'אלה דבריי אשר דיברתי אליכם בעוד שהייתי עימכם: צריך שיתקיים כל הכתוב עליי בתורת משה ובנביאים ובתהילים'.² אז פתח את לבכם להבין את הכתובים” (לוקס כד 44–45). הייתי רוצה להיות זבוב על הקיר בזמן שישוע הופיע. הייתי רוצה לשמוע איך הוא פתח את לבכם להבין את מה שנכתב עליו בתורה, בנביאים ובתהילים. דבר אחד היה ודאי: הקבוצה הראשונה של המאמינים היהודים בירושלים, חוותה חוויה עצומה לאחר הצליבה שלו. החוויה הייתה כה משכנעת, עד שהיא עיצבה את שארית חייהם ושינתה את מהלך ההיסטוריה. הספקות שהיו להם התפוגגו כליל לאור הביטחון שלהם שהוא חי שוב³ – והם היו מוכנים למות ולא לשתוק על כך.

חוויות מתפוגגות אבל דבר אלוהים עומד איתן

ישוע ידע עד כמה חשוב שתלמידיו יראו במו עיניהם שהוא חזר מהקבר. אבל הוא גם ידע שהחוויה האישית שלהם לא תספיק להם בדרך הארוכה שלפניהם. בשנים שלאחר מכן, נסיבות קשות היו עלולות להעיב על הזיכרון הרחוק של קרבתו הפיזית, אבל הדברים שהוא לימד מהתנ”ך המשיכו להאיר באור בהיר.

אחד הדברים הנפלאים באלוהים הוא ששוב ושוב הוא מפיח מילים של תקווה גם בזמנים החשוכים ביותר. הכתובים מספקים לכך ראיות. זאת הסיבה שישוע לא רק קפץ לנשנוש קטן – אם כי אני יכול לספר לך מהניסיון שלי שאוכל הוא חלק חשוב כמעט בכל אירוע יהודי. הוא פתח את ליבם להבין את המילים המוצקות, הבלתי משתנות והמעניקות תקווה שבכתובים, לא רק למענם אלא גם כדי שיעבירו אותן הלאה. המילים האלה

היו עתידות להאיר באור בהיר גם כשהנסיבות היו קודרות מאוד. זאת ועוד, אלוהים הדריך את התלמידים לכתוב את הברית החדשה ולהעביר את האור הזה לדורות הבאים של תלמידים שלא חוו את הנוכחות הפיזית של ישוע.

המשיח בתנ"ך

איננו יודעים על אילו קטעים בכתובים ישוע דיבר כשפתח את לבבם להבין את האמת על חייו ועל שליחותו. אבל כן ידוע לנו שהוא דיבר מתוך התנ"ך – תורה, נביאים וכתובים.

הספר הזה ידריך אותך לאורך שתיים עשרה נבואות מרכזיות מתוך שלושת החלקים האלה בתנ"ך. אני מקווה שהן יגבירו את התיאבון שלך לעוד.

מי ייתן שככל שתלמד את הנבואות האלה, כך אלוהים יפעל בהן לפתוח את ליבך ולהבין את התוכניות שהוא ערך זמן רב לפני שישוע התהלך עלי אדמות. הלוואי שתגלה שהאופן שבו ישוע הגשים את הנבואות האלה משקף אהבה מדהימה ועצומה.

אם אתה כבר מאמין, אני מתפלל שהפסוקים האלה, הפותחים את הלב, יעזרו לך להבין מחדש את האופי העל־טבעי של דבר אלוהים, ויחדשו את התקווה והביטחון שלך לספר על אמונתך לאנשים שחשובים לך. ישוע הכשיר את תלמידיו ללכת ולבשר, והוא רוצה להכשיר גם אותנו, תלמידיו היום.

הלוואי והלב שלך ייפתח בכל מקום שאתה נמצא בו לאורך מסע האמונה שלך, לכוח המשנה חיים ומפיח תקווה שטמון במשיח ובכל המעשים שעשה כדי "שיתקיים כל הכתוב".

רמזים בתורה על המשיח

התורה – חמשת הספרים שכתב משה – היא מסמך היסוד של העם היהודי. היהדות נושאת את עיניה לתורה ומקבלת ממנה את חוקיה ומצוותיה. אבל בתורה עצמה גם יהודים וגם משיחיים כאחד מוצאים את הסיפור על מוצא האנושות, חדירת החטא והרוע ליקום וחשוב מכול, את הבטחות אלוהים לגאול את העולם השבור שלנו.

בחלק הזה נבחן את פסוקי המפתח מבראשית ג, בראשית יב, בראשית מט ודברים יח. ככל שנעמיק בפסוקים האלה, ההבטחה לגאולה, שבראשיתה הייתה בבחינת חידה – מתחילה להתבהר, שכן סיפור הגאולה כרוך בצאצאי אברהם, יצחק ויעקב, משבט יהודה במיוחד, ובנביא כמשה, שבזמן שהתורה ניתנה עוד היה עתיד לבוא. לכן העם היהודי ממלא תפקיד מרכזי בולט בתוכנית אלוהים לגאול את העולם.

וְאִיבָה אֲשִׁית בֵּינֶךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זֶרַעְךָ וּבֵין זֶרַעִי.
הוא יְשׁוּפֶךָ רֹאשׁ וְאֶתָּה תְשׁוּפֶנּוּ עֵקֶב.

בראשית ג 15

המשיח יבוא מזרע האישה.

פרק א

למה משיח?

אשתי ואני מארחים אנשים רבים בביתנו, ופעם אירחנו משפחה עם ילד מקסים בן שלוש בשם לוי. כל דבר שהוא ראה עורר את סקרנותו – כל דבר בביתנו היה חדש בעיניו ומעורר מחשבה. הוא שאל אותי בלי הרף: "למה? למה? למה?" מצאתי את עצמי מסביר למה נולה הכלבה שלנו נובחת, למה המים החמים באמבטיה שלי היו חמים, למה הצנימים מזנקים החוצה מהמצנע וכן הלאה. אהבתי את השאלות של לוי ואת הצורך שלו להבין.

למרבה הצער, כשאנחנו מתבגרים אנחנו נעשים עסוקים מאוד ומפסיקים לחשוב על החיים. לפעמים אכזבה והתפכחות מאשליות מעיבות על הרצון שלנו להבין את שאלת ה"למה" בחיים.

אל תפסיק לשאול שאלות

מתי שאלת את עצמך בפעם האחרונה: "מה לא בסדר בעולם? למה יש בו כל כך הרבה כאב וסבל?" ואחר כך ניסית למצוא את התשובה? די

בהצצה חטופה בחדשות היום כדי שהשאלה הזאת תצוץ, אבל אנשים רבים הפסיקו לשאול את השאלה הזאת או קיבלו הסברים מוכנים מראש. הרי הפוליטיקאים במיוחד טובים בהאשמת האופוזיציה בכל הבעיות שלנו, אבל בלי שום קשר למי שבשלטון, איש מביניהם אינו יכול למנוע את הכאב והאובדן האישיים שניצבים בפנינו בשלב זה או אחר בחיינו: מערכת יחסים שבורה, מותו של אדם קרוב, תאונה קשה או מחלה, לב שבור על אנשים שסובלים ממלחמה ומעוני או אפילו תחושת ריקנות בלתי מוסברת.

אם אנחנו מסתפקים בהשקפה ש"ככה זה", אנחנו מחמיצים את מה שיכול להיות. אם אנחנו מוכנים לפתוח את החשיבה שלנו כדי לגלות מה השתבש בעולם שלנו, אלוהים יראה לנו את תוכניתו לתקן את הכול.

תהא הבעיה של העולם אשר תהא, היא בוודאי איננה תופעה חדשה. התלמידים הראשונים של ישוע תהו מה השתבש. התקוות שלהם התנפצו והם צפו בו גווע על הצלב הרומי, אבל שיבתו המדהימה לחיים גילתה שמה שנראה כמו תבוסה ניצחת היה ניצחון מוחץ – התגשמות תוכנית אלוהים לתקן את מה שנפגע בעולם.

הבעיה וההבטחה

ההבטחה לבואו של משיח שזורה באופן בלתי נפרד בשורש כל הבעיות שלנו – ולכן הבעיה של העולם וההבטחה למשיח החלו שתיהן להתפתח עוד משחר תולדות האדם.

את הנבואה הראשונה על המשיח אפשר לראות כבר בפרקים הראשונים של התורה, בבראשית ג 15:

ואיבה אשית בינך ובין האישה, ובין זרעך ובין זרעה. הוא ישפוך ראש ואתה תשופנו עקב.

ההקשר של הנבואה הזאת הוא הסיפור הראשון של הכתובים על חיי האדם, הסיפור על גן עדן. רוב האנשים שמעו את הסיפור הזה. האדם הראשון והאישה הראשונה, אדם וחוה, חיו בגן נפלא שהיה בו כל הדרוש כדי שיהיה להם טוב, גן שאלוהים עצמו הכין להם. הייתה להם אפשרות ליהנות מגן עדן ללא מגבלה אבל בתנאי אחד קטן: לא לאכול מעץ הדעת טוב ורע. אלוהים הזהיר אותם שהעונש על אכילת הפרי של העץ הזה הוא מוות.

האם העונש התאים לפשע?

יש אנשים שמושכים בכתפיהם או מנידים בראשם לשלילה כי הם חושבים שהעונש היה מוגזם מאוד יחסית למה שכמעט לא נראה כמו פשע. אבל זה הגיוני מאוד אם נבין שהבעיה לא הייתה גנבה של פרי אלא דחיית סמכותו של אלוהים. המשמעות של אכילת הפרי הייתה כמו לומר לאלוהים: "איננו מאמינים באמת שאתה אלוהים אוהב, כול יכול וכול יודע שיש לו כל זכות להציב גבולות, ועושה זאת לטובתנו".

אם אדם וחוה לא היו מוכנים לבטוח באלוהים ולציית לו, למקור החיים שיועד בדיוק מה צריך כדי שיהיה להם טוב, איך הם היו יכולים להמשיך לחיות? המוות היה בלתי נמנע. הפשע והעונש הם בעצם שני צדדים של אותה מטבע – דחיית אלוהים.

למרבה העצב, חוה לא התנגדה לפיתוי לטעום מהפרי האסור. היא האמינה לשטן, שהתגלה אליה בדמות נחש. הוא לא רק הציע לה את הפרי אלא גם אמר לה שהאזהרה של אלוהים איננה נכונה, ורמז שאלוהים בעצם התכוון למנוע ממנה את החיים שהיא ראויה להם. האמון שלה החל להתערער, ומכאן הדרך לחוסר ציות הייתה קצרה. אדם לא סירב כשהיא הציעה לו את הפרי, ויחד הם הפרו את התנאי היחיד שאלוהים הציב להם. האירוע הזה, שבדרך כלל מכונה "החטא הקדמון", הוא ההקשר של הנבואה בבראשית ג 15. אלוהים פנה אל הנחש מייד לאחר שאדם וחוה נכשלו בפיתוי שהציב להם – והם שמעו את הדיון שהתנהל ביניהם.

קרן של תקווה מאירה בחשכה

אלוהים דיבר בשעה הקשה ביותר של החוויה שלהם. כל התמימות וכל הטוב שאלוהים נתן לאדם וחיה, ובאמצעותם למין האנושי כולו, נראו אבודים לנצח.

אלוהים עמד לגרש את בני הזוג מגן עדן. הוא אמר להם שהבחירה שלהם קלקלה הרבה מעבר לקרבה שהייתה להם איתו. חוסר האמון שלהם כלפי אלוהים פגע בקשר שלהם זה עם זה. מאותה עת ואילך הם נאלצו להתמודד עם חוסר ביטחון ודיכוי בקשר שלהם כבעל ואישה. העובדה שדחו את סמכות אלוהים הייתה עתידה להשפיע על העבודה שלהם, על תנאי המחיה שלהם ועל הטבע כולו. איך אפשר שלא? החוויה שלנו של גן עדן נשברת לרסיסים כשאנחנו מתרחקים מהאלוהים שיצר אותה.

אבל לפני שאלוהים הודיע לאדם וחיה על ההשלכות הקשות האלה, הוא דיבר אל הנחש, שהטעה אותם. וכצפוי, הוא נתן את הנבואה הזאת כדי שתהיה קרן של תקווה לבני האדם.

שוב, אלוהים אמר: "ואיבה אשית בינך ובין האישה ובין זרעך ובין זרעה. הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב" (ברא' ג 15).

למה יש כאן קרן של תקווה? איך הנבואה הזאת צופה את הפתרון למה שהשתבש בעולם? הכול סובב סביב הזרע, הצאצא.

הזרע המסתורי

המילה "זרע" משמשת לתאר את תרומתו של הזכר ליצירת חיים. אבל בהבטחה הזאת, אלוהים מתאר את הזרע העתידי הזה כזרע האישה (למידע נוסף על התפנית המפתיעה הזאת, ראה פרק ה בספר זה).

בדרך כלשהי, "זרעה" יהיה קשור באופן ייחודי ללידתו של מישהו שיפצע או ימחץ את ראש הנחש. יש תרגומים שבהם כתוב שהוא יפצע את ראש הנחש, אבל לפי תרגום השבעים הוא ימחץ אותו.¹

איך הורגים נחש? מוחצים את ראשו. בדרך כלל צריך להיעזר בכלי כלשהו. מסוכן מדי לנסות לדרוך על ראשו של נחש כדי להרוג אותו. אם תנסה לדרוך על נחש ארסי, סביר להניח שהוא יכיש אותך.

אבל נראה שזה בדיוק מה שיעשה זרע האישה: הוא ימחץ את ראש הנחש תחת רגליו. ובתהליך הזה גם העקב שלו ייפצע. אני מפרש שהכוונה לכך שהנחש יכיש אותו ויפצע אותו פצעי מוות.

בהבטחה הזאת אפשר לראות שמישהו יבוא וישים סוף לנחש ויביס את מי שהביא את האיבה שגרמה לחטא הקדמון ולכל השבר והכאב שנובעים ממנו. הגיבור המנצח יהיה זרע האישה, הצאצא שלה. אבל בתהליך שבו הוא יביס את השטן, הזרע עצמו ייפצע פצעי מוות.²

המילה "משיח" איננה מוזכרת בבראשית ג' 15, אבל ביאת המשיח היא החלק החסר להבנת הסיפור. זאת הסיבה שכבר בימי קדם, הספרות היהודית פירשה את הפסוק הזה כהבטחה על המשיח. אחד התרגומים (תרגומים קדומים לארמית) מייחס את הפסוק למשיח.³

הגייוני שיש מסורות יהודיות שמזהות את זרע האישה כמשיח המובטח ולא אחר, שהתקוות שלנו לעתיד נשענות עליו. וסביר להניח שתלמידיו הראשונים של ישוע שמעו וקראו שהמשיח המובטח הוא מי שימחץ את ראש האויב השטני שלהם, אבל הם עוד לא הבינו מתי זה היה אמור לקרות. ישוע פתח את ליבם להבין איך הוא הגשים את ההבטחה הקדומה הזאת. מותו לבש משמעות חדשה כי הוא זרע האישה שבא למחוץ את ראש הנחש. וכאן הוא התחיל, במחיר חייו, להשיב לאחור את הקללה מגן עדן. בעצם מותו של ישוע היה חלק מאותה הוכחה שהם היו זקוקים לה כדי להבין שהוא בדיוק מי שהוא טען שהוא. מותו סיכל כליל את תוכניות האויב, דבר שלא היה קורה לו הגשים את התקוות והציפיות של התלמידים. לישוע הייתה יכולת להשיב את הדבר היקר ביותר שנפגע: התקווה לקשר בין אלוהים לבין בני האדם.

ישוע המשיך להסביר עוד דברים רבים כדי לפתוח את לב התלמידים. למשל, הוא הסביר להם איך מות המשיח יכול לגאול את עמו. נמשיך

ללמוד פסוקים מהתנ"ך, פסוקים שלדעתי ישוע הסביר לתלמידיו כדי שיבינו. וכשהם התחילו להבין את המשמעות האמיתית של המעשה שעשה והיקפו, הם התמלאו שמחה כה רבה על הבשורה, עד שהתחילו לבשר אותה ברחבי הארץ והעולם.

הדים של בראשית ג 15

אפשר למצוא רמיזות לבראשית ג 15 בנקודות מפתח בברית החדשה. לדוגמה:

"אבל כאשר מלאה העת שלח אלוהים את בנו, ילוד אישה וכפוף לתורה" (גלט' ד 4).

"ואלוהי השלום יכריע במהרה את השטן תחת רגליכם. חסד אדוננו ישוע המשיח עימכם" (רומ' טז 20).

אחת האיגרות הקדומות לתלמידים היהודים של ישוע מסבירה שהוא בא בבשר כדי להשבית על ידי מותו את השטן:
"וכיוון שלילדים הייתה שותפות של בשר ודם, כמו כן גם הוא שיתף עצמו בבשר ודם כדי שישבית על ידי מותו את זה שבידו ממשלת המוות – הוא השטן" (עבר' ב 14).

בספר ההתגלות, הספר האחרון בכתבי הקודש, יש רמיזה למלחמה העתידית והסופית ב"זרע האישה", שבה השטן יימחץ לנצח.

"אז הושלך התנין הגדול, הנחש הקדמוני הנקרא מלשין ושטן, המתעה את כל תבל. הוא הושלך ארצה ומלאכיו הושלכו איתו" (התג' יב 9).

"קצף התנין על האישה והלך לעשות מלחמה עם שאר זרעה השומרים את מצוות אלוהים ולהם עדות ישוע" (התג' יב 17).

התקווה האירה כמו אור יקר בשעות האפלות ביותר, וזה בדיוק מה שאפשר לראות בבראשית ג 15. הנבואה הזאת מספקת את משיכת המכחול הראשונה מני רבות שיחד מציירות דיוקן מופלא של מישהו שהובטח כבר מראשית, זרע האישה, המשיח.

תקווה להיום

והיום? הפגיעה והכאב שבאו בעקבות התרמית של השטן, קיימים עד היום. אנשים עדיין מאמינים לשקרים לגבי דמותו של אלוהים ודוחים את הגבולות שהציב בחוכמה. כתוצאה מכך אנחנו הולכים שולל אחרי התרמית הזאת, מתעים את עצמנו ואנשים אחרים ומסתירים את מי שאנחנו באמת. אבל הכול יכול להיות אחרת.

מה התקווה שלך בחשכה? ההכרזה של החדשות הטובות האלה כבר משחר תולדות האדם עדיין יכולה להבקיע דרך החשכה שאנחנו רואים היום. אבל היא דורשת מאיתנו לדחות את התרמית, לא רק לגבי אלוהים אלא גם לגבי עצמנו.

שמעתי סיפור על מאמר בעיתון שהזמין את הקוראים לענות על השאלה הזאת: "מה לא בסדר בעולם?" לפי הסיפור, ג'ק צ'סטרטון כתב בתשובה: "אדון נכבד, לגבי השאלה שלך, 'מה לא בסדר בעולם?' התשובה שלי היא: אני. בכבוד רב".

ומה איתך?

גם אני הגעתי למסקנה של צ'סטרטון. גם אתה? אם לא, האם תוכל כן לשקול את האפשרות שכולנו דוחים את אלוהים בדרך זו או אחרת ומשום כך נושאים בהשלכות שפוגעות בצלם האנוש שלנו? היכולת להבין את זה ולהודות בזה מקנה חופש. כי ברגע שאנחנו פותחים את המחשבות שלנו לחלק שלנו במה שהשתבש בעולם, אנחנו יכולים לפתוח את המחשבות שלנו לפתרון.